

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
20. JULIJ
1995

Letnik 50
Štev. 29 (2816)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

OGLEJTE SI RAZSTAVO

Grubenhunt & Ofensau

deželna razstava o rudarstvu v Hüttenbergu,
ki je odprta vsak dan med 9. in 18. uro!

Uspeh v društvu AWOLL

Društvo AWOLL (Arbeiten-Wohnen-Leben-Lernen) z uspehom deluje. S pomočjo magistrata in Kärntner Heimstätte je dobilo na razpolago štiri nova stanovanja za svoje stranke, ki iščejo stanovanja za prehodno rešitev svojih problemov.

S tem je društvu na voljo skupno 22 stanovanj, zadnja štiri pa so v velikosti od 35 do 48 m², kjer bo našlo prostor do 8 odraslih z otroki. Vsega skupaj nudi društvo stanovanja 40 odraslim z otroki.

Veliko veselje pa je tudi zaradi podarjenih 100.000 šilingov, ki ga je društvu podarila vojaška godba iz Celovce; denar je dobiček iz pomladanskih koncertov, namenjen pa je za opremo stanovanj. Akcijo sta podprla Kleine Zeitung in ORF Koroška.

Stojšić: akcenti znotraj EU

Zelena poslanka v parlamentu in govornica za manjšine Terezija Stojšić se je v nedeljo udeležila spominskega pohoda na Komelj, v ponedeljek pa je na tiskovni konferenci zavzela stališče do novelizacije zakona o narodnih skupnostih. Po njenem mnenju je najprej potrebna nova definicija za narodno skupnost, saj stara v svetu močnih migracijskih tokov ne odgovarja več dejanskemu stanju. Predvsem pa je potrebno, da se država prizna k etnični raznolikosti kot sestavnemu delu skupnosti državljanov in ne gleda nanjo kot na nekaj izjemnega; potrebna je ustavno-pravna zasidranost tega

dejstva. Tak državni akt bi lahko pomenil tudi smernico za vse države Evropske unije, ki (nekje bolj, drugje manj), laborirajo v odnosih do svojih manjšin.

Glede svetovetov pa je poudarila, da jim je nujno potrebno dati novo pozicijo, saj v resnici nimajo nobenega vpliva na odločanje vlade. Ali naj se jih odpravi ali pa naj bodo njihovi sklepi za vlado zavezujoči: doslej se sklepov »niti ignorira ne«.

Neobhodno potrebno pa je tudi, da imajo manjšine svojega zastopnika v gremijih ORF in da je država z zakonom obvezana skrbeti za oddaje v jezikih narodnih skupno-

sti: trenutno je to bolj moralna kot zavezujoča obveza.

Stojšićeva je povedala tudi marsikaj kritičnega na račun zveznega ministra za notranje zadeve. Avstrija da ne potrebuje opravičevanja zaradi svoje imigrantske politike, pač pa aktivno pomoč beguncem in preprečevanje odgonskega pripora. V Avstriji ne velja niti pravica do združevanja družin, saj se dogaja, da priprejo zakonske partnerje avstrijskih državljanov in jih odženejo iz skupnega stanovanja, ker pač nimajo dovoljenja za bivanje.

S. W.

Sosveti bodo razpravljali

Reforma zakona o narodnostnih skupnostih, ki sta jo iniciirali koalicijski stranki SPÖ in ÖVP, je bil ponovno predmet razprave med vodjema poslanskih klubov SPÖ in ÖVP dr. Kostelka in dr. Khol na eni strani in predsedniki in podpredsedniki obstoječih šest sosvetov. V razpravi so predsedniki in podpredsedniki sosvetov z izjemo mag. Pippa, načeloma pozitivno ocenili reformo. Predsednik slovenskega sosveta dr. Sturm je dodal, da naj bi reforma zakona o narodnih skupnostih zajela še tudi vprašanje priznanja Avstrije k svoji jezikovni, kulturni in etnični raznolikosti v obliki ustavnega zakona. Predlagal je, da naj bi vsi sosveti obravnavali vprašanje reforme zakona o narodnostnih skupinah na svojih sejah meseca septembra nato pa bi se ponovno srečali na nivoju predsednikov in podpredsednikov sosvetov in vodjema poslanskih klubov SPÖ in ÖVP. Ta predlog je bil sprejet. Nadalje je dr. Sturm pozval dr. Kostelko in dr. Khola, da naj se ÖVP in SPÖ izjasnita, ali sta pripravljena spremeniti avstrijsko ustavo v smer posebnega mandata za avtohtone manjšine. Dr. Khol je odgovoril, da si ne more predstavljati tak korak, ki bi veljal samo za del ene manjšine vse ostale manjšine pa bi bile proti. Kajti vse avstrijske manjšine – razen NSKS – so signalizirale ljudski stranki, da se ne potegujejo za zajamčen mandat.

Naslednji sestanek v avstrijskem parlamentu bo predvidoma meseca oktobra.

ZSO pri Liberalnem forumu

Predsednik in podpredsednik ZSO dr. Sturm in dr. Zwitter sta te dni imela razgovor z namestnikom poslanskega kluba Liberalnega foruma dr. Frischenschlagerjem. V ospredju razgovora je bilo vprašanje bodoče koncepcije manjšinske politike Republike Avstrije. Dr. Sturm je predstavil modele, o katerih teče razprava pri koroških Slovencih. Dr. Frischenschlager pa je poudaril, da pozna razpravo na Koroškem in da mu je iz »liberalnega vidika integrativni model bližji«, da pa tudi nekaj govori za takoiimenovani etnocentristični model. Vsekakor bi Liberalni forum v jeseni pričel z intenzivno tozadevno razpravo in bo v ta namen pripravil spomladi 1996 tudi znanstveni posvet ki naj bi dal podlage za dokončno odločitev Liberalnega foruma v tem vprašanju. Dr. Sturm je sogovorniku predal pisno gradivo koncepcije ZSO, ki temelji na tozadevnih dokumentih Sveta Evrope, in ponudil sodelovanje pri oblikovanju dokončnega stališča Liberalnega foruma. Sogovorniki so se dogovorili, da ostanejo v tem vprašanju v kontaktu.

Pohod na Komelj

Pohoda na Komelj so se udeležili tudi (z leve) konzul Republike Slovenije Milan Jazbec, predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, poslanka Zelenih Terezija Stojšić, preživeli borec Domno-ve čete Jurij Bojanovič in župan Vojnika Beno Podergajs. Udeležba na pohodu je bila številna, in z vremenom so bili lahko vsi zadovoljni. Nekateri pohodniki so šli na pot s kolesom, neko dekle pa celo s konjem. Več o pohodu preberite na strani pet.

Koroški deželni zbor proti jedrskim poskusom

Nujnostni predlog SPÖ (Dringlichkeitsantrag) proti jedrskim poskusom, ki jih Francija zopet hoče izvesti v južnem Pacifiku, je koroški deželni zbor na seji pretekli teden soglasno podprl. Koroška se s tem predlogom pridružuje svetovnim protestom proti francoskim jedr-

skim poskusom.

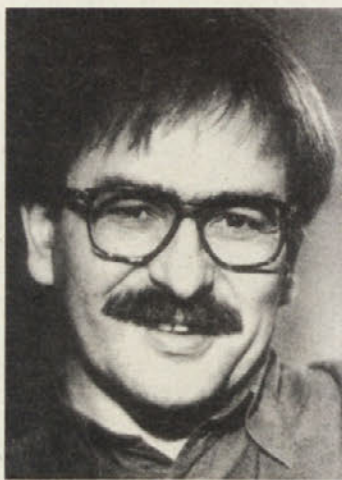
Pobuda socialnih demokratov naj bi obvezala zvezno vlado, da na mednarodni ravni protestira proti francoskim načrtom. Kajti francoski zgled bi lahko spodbudil druge velesile, da izvajajo jedrske poskuse.

Denar, ki gre v ta namen, bi lahko smiselno uporabili za različne projekte v deželah tretjega sveta.

Vehementni protest koroškega deželnega zbora ima posebno simboliko tudi zaradi tega, ker je bil sprejet v petek, 14. julija, na državni praznik Francije.

Ena najljubših vlog, ki jih manjšina rada prevzema in igra, je vloga žrtve. Manjšina kot prikrajšana, diskriminirana, zapostavljena, osnovnih pravic oropana in v družbi z večino nikoli enakovredna. Predvsem manjšinske institucije oz. njihovi predstavniki se v tej vlogi žrtve kar dobro počutijo. Treba je samo »jamarati«, poudarjati svojo zapostavljenost in dolžiti druge odgovornosti. Ta politična praksa obtoževanja ima pogosto uspeh: Solidarnost in pomoč s strani večine in politično odgovornih sta »gvišni«. Važno pri tem poudarjanju vloge žrtve je, da večina nikakor ne dobi vpogleda v to, kako manjšina sama ravna s svojimi pripadniki, kakšen stil

KOMENTAR

Piše Vladimir Wakounig

voj slovenske narodne skupnosti na Koroškem in za medse-

primitivizma, sovraštva in poniževanja in ki je usmerjena proti reprezentantom levih institucij.

Kdor je v zadnjih dveh letih sledil pisanju Našega tednika (ne samo Frložev Luka) in Družine in dom (npr. didi) bo opazil, kolikokrat so bili predstavniki levo usmerjenih organizacij tarča poniževalnih napadov. S hudomušnostjo to ni imelo več opravka. Namen takomenovanega kibicanja je bil, osmešiti osebe v javnosti, jih poniževati in jim jemati ugled.

Nadoknadno je treba reči, da je bilo politično zgrešeno, da se nismo že pri prvih zlonamernih napadih na predsednika ZSO dr. Marjana Šturma (plačan predsednik!) uprli zaničljivemu

Poniževanje in primitivizem kot politični strategiji?

si je izbrala za svoje notranje-manjšinski pogovor.

Ker se je manjšina v preteklosti večinski družbi prezentirala kot narodna skupnost brez pravic, večincev ni posebno zanimalo, kako manjšina ravna s svojimi »disidenti«, torej s tistimi, ki se tradicionalni manjšinski liniji niso podvrgli in so drugače razmišljali. Večina notranje-manjšinskemu dialogu že zaradi jezikovnih barier ni mogla slediti in to je manjšini bilo kar prav. Vse, kar se je dogajalo znotraj nje, si je manjšina lastila kot »svoj problem«, ki briga samo njo in ki ga bo tudi po svoje rešila.

Tako se je marsikaj predolgo kuhalo v lastnem manjšinskem soku. Če se je pri tem koga difamiralo in zaničevalo, ni bilo važno. Saj je bil nena zadnje samo eden od slovenske manjšine in vedeti bi moral, da se je treba podvreči normam »omike«, ki si jih je zbrala manjšina za svoje ravnanje.

Ta »udomačen« stil komuniciranja za demokratičen raz-

bojne odnose ni bil koristen. Ta »udomačen« stil komuniciranja je služil temu, da večina veliko notranje-manjšinskih konfliktov ni razumela in jim ni mogla slediti. Za večino je manjšina ostala tuja, saj ni imela vpogleda v to, kako razvita je v resnici pogovorna kultura znotraj manjšine. Večina na zavesti demokratičnosti in odprtosti manjšine ni mogla aktivno sodelovati. Zapiranje manjšinskih struktur ni podpiralo liberalnega mišljenja in ravnanja, marveč je pogojevalo avtoritarno, da ne rečem fundamentalistično zadržanje.

Trdim, da so se nekateri krogi koroških Slovencev s tem »udomačenim« komuniciranjem hoteli znebiti vseh tistih struktur, ki njihovem narodnopolitičnemu konceptu, ki sloni na nacionalizmu, ne ustrezajo. Ker slovenski desnici na Koroškem tudi s pomočjo določenih vladnih in strankarskih struktur v Sloveniji ni uspelo odstraniti slovenske levice na Koroškem, se je v zadnjem času razširila politična (ne)kultura, ki je polna

pisanju. Zdi se, da je molčanje avtorje takih prezirljivih glos in komentarjev samo opogumilo in izzvalo, da preskusijo, kje so meje osebnega zaničevanja in ranljivosti. Tako ni bilo čuda, da je v zadnjih tednih prišlo do enkratnih izgrediv proti ženam in ženskam, ki se politično in strokovno angažirajo v levih strukturah koroških Slovencev.

Ta političen primitivizem ni slučajan, marveč je sistematičen in kopiran. Ta grobost je premišljen stil. Gre za to, da se v javnosti onemogoči in »uniči« takomenovani politični nasprotnik. Videti je, da je bil to nameren, na vsak način pa toleriran stil političnih prvakov slovenske desnice na Koroškem.

S svojim internim glasovanjem si je Narodni svet koroških Slovencev izvolil nov odbor, predvsem novega predsednika. Se bo novi predsednik zavzel za to, da se bodo strukture, ki so njega podprle, odrekle primitivizmu in poniževanju, ki sta se etabrirala v zadnjih letih.

SVOBODNJAKI

Žongliranje z manjšinami

Da svobodnjakom ne gre za dejansko izboljšanje pravnih in družbenih pogojev narodnih skupnosti, ampak samo za politični špektakel, ponovno potrjuje izjava njihovega koroškega »strokovnjaka« za manjšinske pravice, deželnozborskega poslanca Schretterja. V ponedeljek, 17. 7. 1995 je manjšinska glasnica Zelenih in državnozborska poslanka Terezija Stojšič (beri članek na 1. strani) predlagala novelizacijo zakona o narodnih skupnostih in njegovo prilagoditev sedanjim družbenim in pravnim potrebam.

Odklonilna reakcija svobodnjakov je nemudoma sledila. Schretter je dan navrh v tiskovni izjavi pribil, da svobodnjaki odklanjajo vsakršno posodobi-

tev omenjenega zakona, ker ni nobene potrebe, da bi »sodobni in za narodne skupnosti v Evropi vzorni zakon« spremenili.

Po stari nemškonacionalni navadi je Schretter skušal prenesti problem na drugo raven, to je na državno in tudi meddržavno, in je od Avstrije zahteval, da se mora zavzemati za to, da bo Slovenija »staroavstrijske« priznala kot narodno skupnost in jim dala iste pravice, kot jih imajo narodne skupnosti v Avstriji. Skrajni čas je že, tako Schretter, da »staroavstrijski« v Sloveniji dobijo svoje državljanske in občanske pravice, da jih ne obravnavajo kot drugorazredne ljudi in da končno dobijo povrnjeno zasebno lastnino.

Zahvala

Po vsestransko uspešni izvedbi XVI. spominskega pohoda na Komelj »Po poteh Domnove čete« se iskreno zahvaljujemo vsem sodelujočim in soorganizatorjem te spominske prireditve.

Posebna zahvala velja MoPZ Foltej Hartman, godbi rudarjev in keramikov iz Liboj, harmonikarjem z Raven, vsem domačijam za prijazen sprejem, kruh in mošt, vsem ustanovam, organizacijam in podjetnikom, ki so nas finančno podprli, vsem govornikom, mestnemu župniku mag. Ivanu Olipu. Posebna zahvala velja ek. in mestnemu svet. Mirku Kumru, da je organiziral v nedeljo zjutraj z vodjem urada občine Pliberk, g. Sourijem, popravo ceste na Komelj, katero je hudo poškodovalo neurje in bi brez te prizadevnosti zgoraj omenjenih avtobusi ne mogli voziti na Komelj. Ne nazadnje velja zahvala vsem pohodnikom in udeležencem spominske slovesnosti pri partizanskem spomeniku pri Cimprcu, ki so prišli iz vseh krajev, kjer živijo Slovenci, da se poklonimo spominu na čas narodnoosvobodilnega boja in ljudem, ki so trpeli in padli za svobodo in obstoj slovenskega naroda.

Odbor za pripravo in izvedbo spominskega pohoda na Komelj

NARODNI DOM V TRSTU

75-letnica požiga

Pred 75 leti so italijanski fašisti požgali narodni dom v Trstu, ki je bil hkrati kulturno in gospodarsko središče tržaških Slovencev. Ta požig dokazuje izredno nasilje, kateremu so bili izpostavljeni Slovenci že desetletja pred izbruhom druge svetovne vojne.

Ob tej obletnici je skupno predstavništvo Slovencev v Italiji priredilo svečanost, na kateri so novinarji Primorskega dnevnika tudi zbirali podpise za vnitev Narodnega doma Slovincem. To dejanje ima v sebi simboliko, saj Slovenci niso nikoli dobili kakšne odškodnine za uničene objekte in

škodo, ki jim jo je povzročil fašizem. Današnji narodni dom so Slovenci obnovili oz. na novo zgradili na lastne stroške.

Svečanost je bila tudi protestnega značaja s pozivom Italiji, naj končno že reši odprta vprašanja glede manjšine, hkrati pa je bila opozorilo Sloveniji, naj pri svojih meddržavnih pogajanjih z Italijo odločno zastopa interese Slovencev v Italiji.

Svečanosti in manifestacije se je udeležilo tudi mnogo italijanskih demokratov, tržaška občina pa je poslala svojega uradnega zastopnika, kar so udeleženci pozdravili z burnim ploskanjem.

Manifestacija pred Narodnim domom v Trstu

Transporti in število internirancev

Točno število vseh transportov iz Mauthausna v podružnico na Ljubelju je težko ugotoviti. Na osnovi ohranjenih dokumentov, izjav internirancev in njihovih taboriščnih števil, lahko sestavimo tale približni pregled:

Leto 1943

S prvim (3. 6.) in drugim (16. 7.) transportom je na Ljubelj prispelo skupaj 580 predvsem francoskih internirancev.

Pred 10. septembrom je morala biti z Ljubelja v Mauthausen vrnjena skupina okrog 30 internirancev, kajti tega dne je bilo na Ljubelju samo 548 internirancev. Pri tem je treba upoštevati, da je do tega dne en interniraneec pobegnil, en pa je bil ustreljen.

13. ali 14. sept. so pripeljali okrog 80 poljskih internirancev. To so bili predvsem pripadniki Poljske delavske partije in vojaki Narodne straže iz Lodža, med njimi Jožef Ržetelski in prvi Jugoslovian Alija Šahinović.

Okrog 25. septembra ali pa v začetku oktobra je prišel transport z okrog sto interniranci, v katerem so bili Poljaki, nekaj Rusov, Francozi, deset Norvežanov in pet Slovencev.

10. oktobra 1943 je skupno število internirancev znašalo 680.

Leto 1944

Pred 20. januarjem je moral priti manjši transport, kajti število internirancev je tega dne znašalo 686. Številčno stanje 25. februarja je bilo 681, 29. februarja pa 682. 2. marca zvečer je na Ljubelj prišlo 200 internirancev, med katerimi je bilo največ mladih ruskih vojni ujetnikov, nekaj Poljakov, Luksemburčan Josy Wirol, Slovenci Puželj, Kalan, Pivec, Krastavec in Špirič ter Čedomir Jorgić. Transport je odpeljal iz Mauthausna 29. februarja.

3. marca je bilo v taborišču torej 882 kaznjencev, 14. marca eden manj, 30. marca 880, 19. aprila pa 977. Tega dne pa je prišel nov transport s 102 internirancema, predvsem Francozov, nekaj Poljakov, Rusov in Jugoslovancev. Število 20. aprila – 964.

Po vsej verjetnosti je bilo v Mauthausen vrnjenih nekaj internirancev poljske narodnosti in to v noči z 19. na 20. april, kot povračilni ukrep za poljskega interniranca, ki je 19. aprila dopoldne, potem ko je z lopato onesvestil esesovskega stražarja, pobegnil.

Število 31. maja – 1.054. V noči s 30. aprila na 1. maj so

esesovci vrnili v Mauthausen skoraj vse ruske internirance iz maščevanja za pobeg treh ruskih internirancev, ki so 29. aprila ob 4. uri zjutraj v predoru enega stražarja ubili, drugega pa težko ranili. V prvih dneh maja je bil v Mauthausen poslan manjši transport bolnih internirancev.

V teku maja je moral priti iz Mauthausna najmanj en, verjet-

V septembru je morala biti z Ljubelja vrnjena skupina internirancev, kajti 4. 9. je prišel nov transport z okrog 60 interniranci, 12. pa je odšel iz Mauthausna še en transport, v katerem so bili francoski interniranci s številkami od 89.240 do 89.298, devet Luksemburžanov s številkami med 91.695 in 91.744 ter nemški državljani (koroški Slovenec) Josef (Jož-

Francoski interniranec Jean Vilette je izjavil, da je transport z okrog 280 bolnimi in onemoglimi interniranci odšel z Ljubelja 11. novembra, to pa je datum, ko so se Francozi vedno spominjali »premirja« (Armistice) iz prve svetovne vojne.

1. dec. je en interniranec pobegnil, drugi pa je bil »na begu« ustreljen. Nekaj bolnih je bilo vrnjenih v Mauthausen.

Zima 1944/45: Primož Čašelj in dva SS-ovca v bližini severnega taborišča

no pa celo dva transporta, da so ne samo nadomestili število ruskih, temveč tudi povečali skupno število internirancev na Ljubelju. En transport je prispel 6. maja.

30. junij – 1.030 kaznjencev. V juniju je verjetno odšel v Mauthausen transport bolnih internirancev.

31. julij – 1.194. 12. julija je odšlo iz Mauthausna okrog 100 internirancev, med katerimi je bilo največ Poljakov in okrog 40 Slovencev, ki so imeli številke okrog 77.000.

31. avgust – 1.294. V avgustu so v Mauthausen vrnili transport bolnih internirancev, med njimi Jožeta Puželja iz Ribnice, na Ljubelj pa so 25. avgusta poslali transport – predvsem Francozov, nadalje Poljakov, nekaj nemških državljanov in drugih. Z njimi je prišel tudi Slovenec Anton Ipavec. Med Poljaki je bilo največ zajetih v upor v Varšavi. Ti so pripovedovali o tem in o junastvu civilnega prebivalstva v boju z Nemci. Bolne internirance so v Mauthausnu zadržali v karanteni le nekaj dni, potem pa so jih poslali v Auschwitz in druga taborišča. V avgustu je bilo na Ljubelju doseženo največje število internirancev, in sicer 1.300.

30. september – 1.294.

ko) Kokot s številko 91.659, ki pa je bil že 21. septembra vrnjen v Mauthausen.

Luksemburčan Albert Rath je dejal, da je njegov transport prišel prek Celovca do Borovelj, odkoder so internirance s tovornjaki pripeljali v taborišče na koroški strani. 17. septembra so trije interniranci pobegnili in se zatekli k partizanom na koroško stran.

31. oktober – 1.291. V oktobru je moral priti manjši transport internirancev, kajti v času od 7. do 21. je pobegnilo kar osem internirancev, ki so se priključili partizanom.

30. november – 1.003. V novembru sta odšla z Ljubelja v Mauthausen najmanj dva transporta, v katerih je bilo skupaj okoli 284 bolnih in onemoglih internirancev. Omenja jo se trije datumi: 8., 11. in 15. nov. Kaznjence so esesovci gnali peš od taborišča do železniške postaje v Tržiču, kjer so jih naložili v živinske vagone. Po navedbi Jeana Briqueta je bilo v njegovem transportu okrog 150 internirancev. Franc Smrajc pa je izjavil, da je jih njegov transport štel okrog 100. 23. nov. pa so pobegnili štirje francoski kaznjenci, ki so se zatekli k partizanom na koroški strani.

Številčno stanje 31. decembra – 994.

Leto 1945

Številčno stanje 31. januarja je bilo 993, 28. februarja pa 992 internirancev. Po izjavi interniranca Branka Dankovića je v februarju prišel iz Mauthausna transport internirancev, med njimi tudi on, kar bi pomenilo, da je pred tem moral oditi z Ljubelja transport v Mauthausen.

15. marec – 992. Že za 8. marec je bil predviden z Ljubelja odhod okrog sto »kvalificiranih« internirancev, vendar do tega ni prišlo, teden dni za tem pa še transport bolnih internirancev. 14. marca so v Mauthausen vrnili devet norveških internirancev.

31. marec – 1.039. 30. marca so iz begunjskih zaporov pripeljali v Tržič, od tam pa peš na Ljubelj 56 slovenskih zapornikov, ki niso imeli mauthausenskih taboriščnih števil, temveč so dobili posebne številke od 1 do 56. Iz teh razlogov njihovo število ni vključeno v statistične podatke taborišča v Mauthausnu.

28. april – 983 oz. 1.039 skupaj z begunjskimi zaporniki.

5. maja zjutraj je pripeljal iz Celovca na Ljubelj transport z okrog 80 interniranci, ki so bili evakuirani iz koncentracijskega taborišča Lendorf pri Celovcu,

kjer je bila t. im. SS-Junkerschule.

Na poti od taborišča proti Sapotnici, 7. maja 1945 popoldne, ob evakuaciji ljubeljskega taborišča, je nekaj kaznjencev pobegnilo že v Brodeh na Koroškem.

Skoraj vsi transporti so prispeli v spremstvu esesovskih stražarjev z vlakom iz Mauthausna do Tržiča, odkoder so jih še močneje zastražene odpeljali s tovornjaki na Ljubelj. Redki so bili transporti z vlakom do Celovca, potem pa s tovornjaki na Ljubelj. Enako je bilo s transporti, ki so se vračali v Mauthausen.

Internirance so prevažali v živinskih vagonih, v katere so včasih vrgli na tla nekaj slame in v kot postavili pločevinast sod, ki jim je služil za stranišče. Včasih so jim dali za popotnico tudi malo kruha. Le redko se je dogajalo, da so bila vrata vagonov priprta, v takem primeru je pri vratih obvezno sedela esesovska straža. Vode jim na poti niso dajali. Sedeti so morali na tleh in vsi pogovori so bili prepovedani. Transporti poleti in pozimi so bili še posebno kruti: poleti zaradi vročine v zaprtih vagonih in včasih tudi večurnega čakanja na odprtih progah zaradi zavezniškega bombardiranja, pozimi pa zaradi mraza, saj vagonov niso ogrevali. Železniška proga Mauthausen – Tržič je vodila skozi visoke alpske predele Avstrije vse do vznožja blizu 2.000 metrov visokih Karavank. Luksemburčan Wirol pravi: »Naložili so nas kot sardine v pet ali šest ledenomrzlih živinskih vagonov, lačne in žeje. Preden smo prišli v Spittal ob Dravi, kjer smo se morali zaradi bombardiranja ustaviti, je bilo že 8 mrtvih. Potovanje do Tržiča je trajalo tri do štiri dni, vozili pa smo se le ponoči. Nič nam niso dali ne za jesti ne za piti, lizali smo le sneg in zaradi tega je marsikdo dobil drisko.

Na tržičko železniško postajo smo prišli popoldne, 2. marca, tam pa nas je pričakal esesovski komandant Winkler z več esesovci. Vodjo našega transporta je vprašal: 'Koliko internirancev je umrlo na poti?' 'Osem', mu je odgovoril. 'Sehr bedauerlich!' (Zelo obžaljujče) je dejal komandant. Na kolodvoru so nas naložili na pet ali šest odkritih tovornjakov in nas peljali proti Ljubelju. Ko smo se peljali skozi ozke mestne ulice, nam je prebivalstvo metalo kruh, jabolka in drugo. Zatorej, hvala tem dobrim ljudem! Osebnost nisem mogel kaj ujeti, ker sem bil preslah. Drugi dan so nas več kot sto (102; – op. J. T.) odpeljali v taborišče na severno stran. Ko smo šli skozi predor, smo nekje na sredini zaslišali vprašanja v francoščini, ali so med nami tudi Francozi. Rekel sem, da sem edini, ki govorim francosko. Nekdo je dejal: 'Bodi brez skrbi! Ta predor ne bo nikoli končan, prej bo vojne konec!' Žal, pa ni bilo tako.«

Nadaljevanje iz prejšnje številke

SPOMINSKA PROSLAVA KOROŠKE DEŽELNE VLADE IN DIJAKOV V AUSCHWITZU

Štefan Pinter

»Tu se je smrt utrudila do smrti«

MNENJA DIJAKOV

* Mene ogled ni tako pretresel, ker sem že poprej videla 3 dokumentacije o njem. Najbrž pa tudi zato ne, ker si sploh ne moremo predstavljati trpljenja ljudi pred 50 leti – bilo je preveč strašno. Auschwitz je eno samo veliko pokopališče. Nikoli se ne sme več ponoviti.

* V Auschwitzu so mnogi dijaki imeli občutek, da so se zaradi sodelovanja politikov in medijev spremenili v statiste. To je močno prišlo do izraza tudi v večerni diskusiji. Premalo smo imeli časa za bolj podroben ogled taborišča. Kljub temu pa je bilo to enkratno doživetje in opomin za vse sodelujoče, da se kaj podobnega ne sme več zgoditi. (Barbara)

* Zame je bil obisk Auschwitza podoben korakanju v svet, ki sem ga poznala samo iz knjig. V Ameriki se samo kratko učimo o holokavstu. Večina ljudi ve o njem samo to, kar vidi v filmih. Doma v Ameriki sem se počutila zelo daleč stran od sovraštva in vojnega nasilja. Tu na Poljskem pa sem se ob pogledu na slike v muzeju zavedala, da sem stala na istem mestu, na katerem je umrlo tisoče Judov in pripadnikov drugih manjšin. Nisem povsem

Dijaki so sooblikovali spominsko svečanost v Auschwitzu

pričakovala, da je bilo uničevanje tako veliko. Ko pa sem stala v stolpu in se ozrla naokoli, sem videla samo smrt na vsej poti do obzorja. Prestrašila sem se tudi, ker sem v Ameriki vsak dan priča širjenju neonacizma. Samo želim si, da bi mladi ljudje v Ameriki, ki so vključeni v te sovražne skupine, mogli videti Auschwitz. Moje molitve veljajo vsem tistim, ki so trpeli v taboriščih in tudi vsem tistim, ki še zmeraj trpijo zaradi sovraštva in

strahu. (Daniela iz Tennesseeja, ZDA – njena mama je po rodu iz Globasnice – je v zadnjem hipu zasedla mesto dijakinje, ki ni mogla potovati z nami).

Jerneja Lorber: AUSCHWITZ

Rekel si mi, naj ti pripovedujem o ptiču, ki so ga ujeli, vtaknili v kletko, mu odrezali peruti...

In kaj naj ptič, katerega smisel je letenje, počne brez peruti? Kako naj človek, ki je ustvarjen za življenje, srečo,

upanje, sanje, hrepenenje, vero, ljubezen živi, ko pa mu je vse to odvzeto. Kdo je ta, ki lomi krila, kdo ta, ki ostane zlomljen? Brata sta! Saj smo to vsi, za božjo voljo. Pa kaj, če ne razumem tvojega jezika, pa kaj, če mi tvoje navade niso všeč, tvoja frizura, barva, tvoj nos ... Nihče mi nikoli ni in ne bo dal pravice spreminjati tebe. Moja svoboda se konča, ko začnem kratiti tvojo. Od kod prihaja to, kar spremeni človeka v brezčutno uničujočo pošast? Mi, ki

se imamo za ljudi visoke inteligence in civilizacije ... Mar bi lahko tudi jaz ubijala?

Hodila sem po tleh, kjer je vrvila množica pohabljenih ptičev, prišla sem za les, katerega so se nekoč oklepale koščene roke. A to je bil le les, opeka, kamen, las, čevlji. Nemo bi zdrvela mimo, če ne bi zaprla oči in videla bistva. Mali princ bi rekel: »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno.«

Jezi me, ker vedno obsojamo samo druge. Ko pa kocka preizkušnje pokaže našo število, je vse prejšnje pozabljeno. V nas se rodi tisto, ki je za svoj blagor pripravljeno raniti drugega. Ne ubija samo nož, puška, plin. Danes, sedaj, tukaj, lahko ubija tvoja beseda, drobtinice jeze, sovraštva do mene, kdorkoli že sem.

Ne reci: »Jaz že ne bom sodeloval v vojni, ubijal, vrgel atomske bombe, vodil koncentracijskih taborišč!« Začni raje takole: »Jaz se bom trudil, da tebi, brat, tebi sestra, nikoli ne bom storil kaj žalega. Rad bi te imel rad.«

Štefan je rekel: »Človek se ne rodi morilec. To šele postane.«

Rekel si mi, naj ti pripovedujem o ptiču, ki so ga ujeli ... jaz pa molčim ...

RAZISKOVANJE

Etnografska delavnica v Pliberku

Že tretjič so se na Koroškem mudili mladinci iz Ljubljane, dijaki sedmih različnih šol, ki so prišli sem raziskovat način življenja v peteklosti. Kot že prejšnji dve leti je delavnico tudi letos organizirala Slovenska prosvetna zveza ob izdatni pomoči Pliberčanov, ki so bili gostitelji pa tudi pomagači. Skupaj s pliberškimi otroci so obiskovali starejše ljudi, ki so jim pripovedovali o življenju nekoč. Pod vodstvom mentoric in razdeljeni v pet skupin so se posvetili preučevanju družabnega življenja (mentorica Sandra Habjanič), znamenj in križev (mentorica Monika Simončič), pliberškega jormaka (mentorica Maruška Markovčič), kulinarike (Irena Destovnik, ki je hkrati glavna odgovorna za delavnico) in čebelarstva (Damjana Žontar).

Čeprav je teden dni kratka doba za preučevanje, pa so bili izsledki prav presenetljivi in pliberški župan Raimund Grilc je povabil mladince, naj še kdaj pridejo, »da bomo tudi domačini spoznali kaj več o domačem kraju«, je rekel pol za šalo pol zares.

Za zaključno prireditev v prostorih Posojilnice-Bank Pliberk (odbor je moral zaradi tega imeti sejo drugje) so z izredno skrbnostjo pripravili pregledno razstavo in videlo se

Joško Hudl je s prijetnimi besedami opisal delo mladih etnografov iz Ljubljane

je, da so imeli kar precej dela z njo. Ta razstava bo oktobra na ogled tudi v Ljubljani, takrat pa bo izšla tudi spremna brošura.

Ljubljanska mladina se je očitno na Koroškem dobro počutila, malo so sicer stokali, da tako težko razumejo narečje, a če so ljudje govorili počasi, je pa šlo. Čudili so se tudi veliki angažiranosti koroških Slovencev v kulturnem življenju. Predsednik SPD »Edinost« je pravilno pripomnil, da je to nujnost za narodno preživetje, nujnost, ki v Sloveniji ni potrebna v taki meri.

Z majhnimi darilci so se mladinci zahvalili svojim družinam – gostiteljicam. Predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Avgust Brumnik je razdelil med otroke knjige in kasete, tako – za spomin, je dejal. Spoznavanje načina življenja svojih rojakov in sosedov v preteklosti pa je samo del resnice: mladina spoznava tudi današnjo realnost, navezujejo se stiki in krepi se medsebojno razumevanje. Prav zato pa gre velika zahvala pobudnikom in sponzorjem te akcije: Zvezi prijateljev mladine Ljubljana-cen-

ter, posebej pa še gospe Romani Savnik, ki je skrbela za organizacijo mladincev iz Slovenije.

Ljubljancani so pokazali še druge talente in za slovo so skovali pesmico:

*Na dan devet'ga smo se zbrali,
so starši v Pliberk nas poslali,
na sonce zlato je izdalo,
na poti nas je skor' pobralo,
ker vroče je tako bilo,
pol se nas je skuhalo.
Ko v Pliberk smo prispeli,
so nas med domače deli,
ki za en teden so nas vzeli,
kol'k težav pri tem so imeli!*

*Nič jih nismo razumeli,
so preveč vsi hiteli,
smo nekaj časa porabili,
da smo jezika se naučili.
Naša tema je bila,
kako zabavati se zna,
vse ljudi smo obletali,
nič miru jim nismo dali.
Na koncu vsi so nas b'li siti,
imel' so nas že polne riti.
Dvakrat smo se kopat šli,
brenclje smo odganjali,
na igrišču smo odbojko gnali,
vsako žogo v out poslali.
Fajn imeli smo se vsi,
radi bi še kdaj prišli!*

Pa še recept, ki ga je izbrskala »kulinarična« skupina in ki bo v vročih poletnih dneh morda še prav prišel:

Nokrlni iz kislega mleka

Sestavine: kislo mleko (iz 1,5 l svežega mleka), 3 jajca, pšenična moka, sol.

Priprava: Že pripravljeno kislo mleko vsaj 2 uri odcejamo. Odcejenemu dodamo jajca, sol in toliko moka, da dobimo primerno gosto maso.

Medtem zavremo slano vodo. Z žlico polagamo »nokrlne« v krop in jih po 8-10 min. odcedimo. Kuhane zabelimo z drobtinami, surovim maslom, sladkorjem in cimetom.

Lahko jih uporabimo kot dodatek h golažu, v tem primeru jih ne sladkamo.

16. POHOD NA KOMELJ PO POTEH DOMNOVE ČETE

Nasilju in krivici se je treba zoperstaviti

Več sto pohodnikov od blizu in daleč, s Koroške, iz Slovenije in z Dunaja se je udeležilo 16. Pohoda na Komelj v spomin padlim borcem Domnove čete. Številni govorniki so poudarili velik prispevek slovenskih koroških partizanov pri vzpostavitvi demokratičnih struktur v Avstriji, pliberški župnik Ivan Olip je v pridigi pozval k delu za mir in spravo.

Zbirališče je bilo pri Lombarju v Čirkovčah, odkoder so pohodniki sredi dopoldneva krenili peš na Komelj. Po dnevih dežja in neurij jih je pozdravilo najlepše poletno vreme in pot jih je vodila po strmih senožetih in prostranih pašnikih, skozi gozdove in po izhojenih poteh ter široki cesti. Pri Pistotniku, odkoder je razgled na Podjuno in tja k Matjaževi Peci najlepši, se jim je pridružila skupina onih udeležencev pohoda, ki so se odločili za krajšo pot. Pri Apovniku je ravnatelj Joško Hudl, ki Komelj pozna kot lastni žep, udeležencem, med njimi državnozborna poslanka Terezija Stojšič, predsednik ZSO Marjan Sturm, preživeli borec Domnove čete in boja pri Apovniku Bojanovič, zastopnik socialnega ministrstva Wegscheidler, vodja manjšinskega biroja pri deželni vladi Marija Novak-Trampusch, župan iz Vojnika Beno Podergajs, zastopnik združenja borcev NOB Tone Polščak, pliberški mestni svetnik Fric Kumer, na kratko

Proslavi je dal primerno obeležje MoPZ Foltej Hartman

obrazil potek zadnjega boja, ki ga je Domnova četa bila 12. oktobra 1944 in kjer so se nekateri pliberški nacisti izkazali kot pravi krvoloki.

Od Apovnika je samo še kratek skok do spomenika padlih borcev, tam je bila tudi spominska svečanost z mašo.

Zahvala partizanom

Anita Hudl in Krista Messner sta za uvod in za premislek zrecitirali pesmi Anite, Mitja Šipek pa je pretresljivo približal navzočim znano čedermačevo pridigo o zvestobi domači grudi in besedi. Glavna govornica je bila poslanka Terezija Stojšičeva. Naglasila je prispevek in velik delež slovenskih koroških partizanov k osvoboditvi Avstrije izpod nacističnega jarma. Tvegali so svoja življenja, da mi lahko danes živimo v miru, demokraciji in svobodi. Ob groznih vojnih dogajanjih, nasilju in etničnem čiščenju, ki razsajajo v Bosni,

dobiva boj slovenskih koroških partizanov za mir in enakopravno sožitje narodov še dodaten pomen. Za vse to se je Stojšičeva zahvalila partizanom.

Predsednik ZSO Marjan Sturm je poudaril, da je v smislu humanizma, demokracije in mirnega sožitja narodov bil upor proti nacifašizmu nujno potreben. Antifašizem današnjega in jutrišnjega dne pa je važen predvsem za krepitev demokracije in enakopravnega sožitja ter kot sredstvo proti sovraštvu do tujcev.

Poklon avstrijske vojske?

Zastopnik socialnega ministrstva Wegscheidler je dejal, da bi se partizanskih spominskih proslav morala udeležiti tudi avstrijska vojska. Kajti dolžnost nas vseh je, da ohranimo spomin na tiste, ki so se borili za demokracijo in svobodo Avstrije. Tone Polščak je prinesel pozdrave Združenja borcev

NOB, preživeli borec Domnove čete Jurij Bojanovič pa je dejal, da je treba mladi rod seznaniti s tradicijami NOB, da se bo zavedal nevarnosti nacionalizma in fašizma. V imenu občin Pliberk in Vojnik sta spregovorila župan iz Vojnika Beno Podgrajs in mestni svetnik Fric Kumer. Slednji je menil, da je mir treba začeti graditi v lastni hiši. Tudi koroški Slovenci potrebujemo več notranjega dialoga, udeležba pri proslavah v spomin partizanom in vsem tistim, ki so se uprli nasilju, pa je naša sveta dolžnost. Kumer je med drugim naglasil potrebo sodelovanja avstrijske vojske pri partizanskih proslavah.

Glas proti nasilju in za spravo

Spominska svečanost se je končala z mašo, ki jo je v spomin padlim dvanajstim borcem Domnove čete in za vse žrtve nasilja in vojne daroval pli-

berški mestni župnik Ivan Olip. V pridigi je opozoril na grozotne dogodke v Bosni in s tem v zvezi posebej omenil dolžnost, da dvignemo glas proti nasilju, agresiji in nečlovečnosti – kot so to storili borci in partizani, ko so se postavili za svobodo, mir in demokracijo. Vprašanje »Kdo je moj bližnji« je najtesneje s tem povezano. To je vsakdo, ki potrebuje pomoč, to so begunci, to so matere in otroci, starci in ranjeni, pa tudi bivši sovražniki. Olip je pozval vse, da si s pravno mislijo »Nikdar več vojne, nikdar več brat proti bratu« in mir vsem ljudem na zemlji sežejo v roke.

Spominsko svečanost in mašo je s petjem oplešal MoPZ »Foltej Hartman«, sodelovala sta tudi trio harmonikašev iz Raven in libojska godba na pihala.

Pri Štibarju pa je bilo navrh tovariško srečanje.

Franc Wakounig

LIKOVNA DELAVNICA V ŠENTJANŽU

Nežika Novak uvaja v lončarjenje

Glina je bila v petek in soboto, 14. in 15. julija v središču dejanj v šentjanškem k & k centru.

Dvodnevni tečaj »oblikovanja gline« je vodila Nežika Novak.

Sprva so navzoči izvedeli mnogo zanimivih podatkov o zgodovini lončarjenja: kakšna glazura je bila običajna, kako so žgali glino, kakšna je bila glina ipd.

Zatem se je začelo urno delo. Glino je bilo treba gnesti, jo z valjarjem povaljati, izrezati ploščice in nato oblikovati vazo, vrč ali drugo posodo.

Nežika Novak je pomagala in svetovala, če je bilo potrebno, sicer je spremljala tako, da je vsak samostojno in po svojem izdelal glinasto posodo.

V k & k centru je bilo tudi nekaj otrok, ki so oblikovali iz gline majhne posode, slike in mnogo domiselnih reči.

V soboto je bilo na vrsti izdelovanje skled in krožni-

Najlepše so seveda lastnoročno izdelane umetnine

kov, bolj samozavestni in spretni so se lotili dela.

Vse izdelke bo N. Novak posušila, žgala v svoji peči in deloma tudi glazirala.

Razšli smo se v soboto popoldan, vsak po svoje zadovoljen in motiviran, da bo še večkrat oblikoval z glino.

V pogovoru z Nežiko Novak ...

... »pravzaprav sem čisto slučajno prišla do lončarjenja«, pravi Nežika Novak o svojih začetkih. Po študiju arhitekture na Dunaju se je, zopet na Koroškem, privatno ukvarjala z glino. Polagoma je dobila vedno več naročil, nakar se je vpisala na specijalko (Meisterklasse) v Gradcu in jo tudi končala.

O umetnosti oblikovanja gline N. Novak meni, da se lončarjenje kot samostojna umetnost na žalost še vedno ne ceni tako kot npr. slikarstvo ali kiparstvo. Poleg dela po naročilih

(največje delo je bil glinasti oltar) in sodelovanja pri likovnih kolonijah umetnica stalno organizira likovne delavnice, kot je bila v Šentjanžu. Posebno važno se ji zdi, da »vsak posameznik razvija svojo osebno in enkratno kreativnost«.

K. W.

JAVNA DVOJEZIČNA LJUDSKA ŠOLA

Prvič spričevala v 4. razredu

Podelitvi spričeval so prisostvovali tudi častni gostje

Slavje posebne vrste so imeli na Javni dvojezični lj. šoli: prvič po ustanovitvi je dvanajst otrok zaključilo 4. razred. Manjši slovesnosti sta prisostvovala tudi šolski nadzornik Tomaž Ogris in celovski župan Leopold Guggenberger, ki je otrokom predal spričevala.

Otroci so v zrak spustili balone, na katere so bili privezani

listki z dobrimi željami, namenjenimi sošolcem. Bigitta Hambrusch, ravnateljica, pa je navzočim staršem in častnim gostom orisala dosedanje delovanje šole in zaželela poslavljajočim se otrokom veliko uspehov na drugih šolah. Kljub veselju ob uspehih pa je bilo zraven tudi kanček žalosti, kajti težko je zapustiti skupaj zraščeno skupnost ...

PRIREDITVE

SOBOTA, 22. 7.

- DOBRLA VAS, v samostanski galeriji
17.00 Drago Valentini vabi na finisažo svojih del
HODIŠE, na gradu – SPD »Zvezda«
18.00 Živ-žav za otroke s skakanjem, jahanjem in igrigami
20.00 Hodiška poletna noč, za ples igrajo »Koroški muzikantje« iz Slovenije
SEMISLAVČE pri Rožeku, galerija Šikoronja
19.00 »Stiki – približevanja«; 2. večer v 2. ciklu v okviru razstave Herwig Zensa. Skozi razstavo vodi Janja Zikulnig.
VOGRČE, pri Florjanu – KKD Vogrče, KKZ, SNI Jarnik
20.00 Osem stoletij Vogrč – predstavitev obsežne narodopisne monografije dr. Makarovičeve in sodelavcev

NEDELJA, 23. 7.

- TUCE pri Radišah – SPD »Radiše«
14.00 Tekma koscev pri Kometarju
ŽITARA VAS, v lj. šoli – SPD »Trta«
20.30 Poletni koncert; nast. cerkvena pevska zbor iz Šentlipša in Žitare vasi, družina Blažej iz Encelne vasi, MPZ in folklorna skupina »Trat«

SOBOTA, 29. 7.

- NA GORI pri Bilčovsu, pri Košarju
20.30 Predstavitev nove MC in CD »Vaščani pojo« – najlepše koroške ljudske pesmi. Pojejo in igrajo orig. dalmatinska »Klapa Trogir« iz Splita, Willi-Agaton-Trio in Vaščani pojo
ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD »Zarja«
20.30 Mednarodni folklorni večer (A, SLO, FR)

NEDELJA, 30. 7.

- OBIRSKO – SPD »Valentin Polanšek«
Pohod na Obir v spomin Hermanu Veliku in Valentinu Polanšku
11.00 Zbirališče na Ojstrcu (vrh Obirja). Ob povratku piknik na Marofu.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO ZARJA
SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVECRomanje k Sv. Ani (Koprivna nad Črno)
30. julija 1995 – žegnanje

Z uredbo varnostne direkcije bo ta dan odprta za vse romarje mejni prehod na Lužah.

VAŽNA OPOZORILA DEŽELNE FINANČNE DIREKCIJE: ■ prestop meje je dovoljen samo med 9. in 20. uro ■ prestop je mogoč izključno peš (niso dovoljena nikakršna vozila, tudi ne kolesa) ■ potreben je veljaven potni list ■ vsi običajni carinski predpisi veljajo tudi za ta prestop ■ ob ravnanju udeležencev romanja zoper predpise so organi carinske straže dolžni ukrepati. K številni udeležbi vabijo in upajo na razumevanje romarjev prireditelji.

Slovenski vestnik čestita:

gospe Ani Gregorič iz Čepič za rojstni dan; gospodu Bernardu Sadovniku za rojstni dan; gospe Martini Krainz za osebni praznik; gospodu Francu Srancu iz Nonče vasi za rojstni dan in god; gospe Moniki Mlinar iz Škocijana za osebni praznik; članoma društva upokojencev iz Šentjakoba Miciji Mak iz Podgorij in Zori Ferm iz Šentjakoba za osebni praznik; gospe Mariji Urank iz Encelne vasi za rojstni dan; gospe Ani Triessnig iz Loč za 50. pomlad; članom društva upokojencev v Selah Hanziju Oražetu, p. d. Rožičevemu s šajde za 70. rojstni dan in bratoma Jakeju in Rudiju Mlečniku s Kota, ki skupaj obhajata 116-letnico življenja; Ottu in Aniti Ogris iz Sel za poroko; gospodu Franciju Kropivniku s Kota za 60.

rojstni dan; gospe Mariji Lesjak iz Goselne vasi za 43. rojstni dan; gospodu Hendrihu Pauliču z Obirskega za 63. rojstni dan; članom društva upokojencev Pliberk Marti Riedl iz Nonče vasi, Francu Schlieserju z Bistrice, Metki Bricman iz Strpne vasi, Antoniji Kulmeš s Suhe, Kristi Onič iz Večne vasi in Vinku Zaletelu iz Pliberka za osebne praznike; gospe Cilki Komatz iz Šentjakoba za 81. rojstni dan; gospodu Kurtiju Ilavniku iz Železne Kaple za rojstni dan; gospe Irmi Standmann z Moščenice pri Bilčovsu za osebni praznik; gospe Mariji Hedenik-Krušic iz Velinje vasi za 30. rojstni dan; gospodu Alexu Kosu iz Borovij pri Pliberku za 80. rojstni dan.

18. podelitev bralnih značk na Koroškem

Na pobudo Slovenske študijske knjižnice v Celovcu in nekaterih društvenih knjižničarjev je tudi letos potekala akcija za bralno značko. V šolskem letu 1994/95 je to značko prejelo 54 otrok.

Osemnajstič je sodelovalo SPD »Herman Velik« iz Sel-Kota (mentorica gospa Marta Velik). Značke so dobili Flori in Toni Supan, Hannelore in Rudi Dovjak, Jana Velik in Erika Roblek (ki je prebrala 18 knjig).

Prav tako osemnajstič Mladinski dom in varstvo SSD v Celovcu, bralne značke pa so dobili Madelaine Plona, Luka Weiss, Antonija in Valentina Zeichen-Wieser, Čedomira Schlapper, Azra Alibabić in Sabrina Tatschl.

Vselej je sodelovala seveda tudi študijska knjižnica skupaj z Mladinskim domom, značke pa so si zaslužili Gregor Blajs, Gregor Domej, Dita Latifi, Evelyn Laussegger, Lojze Paulin, Maša Paulin, Dominik Rozman, Andrea Sereinig, Alma Valjevec, Tamara Wieser in Marjana Železnikar.

Trinajstkrat je že sodelovalo SPD »Bilka« iz Bilčovsa

(mentorica Irena Reichmann), za značko pa so brali Verena Blatnik, Gregor in Saša Einspieler, Mitja in Janja Kolter ter Florijan, Marjeta in Melina Reichmann.

Dvanajstič je sodelovalo SPD »Valentin Polanšek« (mentorici Marta in Vida Polanšek). Bralno značko so dobili Jan in Marko Brumnik, Janja Karničar, Saša Polanšek, Denis Smrtnik in Tanja Furjan.

Desetkrat je sodelovalo SPD »Radiše« (mentorica Leni Ogris), bralne značke pa so dobili Romana Sadjak, Mirela Tomazič, Anja Wieser, Manuela Woschitz, Martin Wrulich, Majda Ogris, Tanja Rogavnik, Arne in Ines Schiemann, Tomaž Ogris, Verena Wrulich in Samo Lampichler.

Knjižne nagrade sta bralcem letos spet podarili Slovenska študijska knjižnica in Slovenska prosvetna zveza.

Mlade bralce, mentorje, učitelje in društvene knjižničarje že zdaj vabimo k sodelovanju za naslednje leto. Prijavijo se lahko ob začetku šolskega leta za 19. bralno značko!

ZG/ZRG ZA SLOVENCE

Projekt Bilčovs

Tudi letos je nastal projekt ZG za Slovence, katerega so dokumentirali učenci 6. a razreda v brošuri »Projekt Bilčovs/Ludmannsdorf«.

Lahko rečemo, da je že dolgoletna tradicija prijateljskega povezovanja Slovenske gimnazije z društvi po dvojezični in slovenski Koroški.

Učenci 6. a razreda so se skupno s profesorji Štefanom Pinterjem in Cilko Gutovnik maja tega leta lotili dela v Bilčovsu. Razdelili so se v manjše delovne skupine in določili težišča na področjih: aktualni problemi bilčovške občine, pričevanja o Bilčovsu 1945-1955 in kulturno življenje v Bilčovsu.

O aktualnih problemih bilčovške občine so se pogovarjali učenci z občani, ki so vsak s svojega področja opisovali situacijo in problematiko.

Usode, ki so jih doživeli nekateri Bilčovščani med drugo svetovno vojno, so dokumentirane v drugem poglavju brosure, kjer izseljenci, vojaki in ujetniki čisto po domače pripovedujejo o doživljajih.

Nadalje pa zvemo marsikaj

o kulturnem življenju v Bilčovsu. SPD »Bilka« je med najstarejšimi ustanovami bilčovške občine, saj je bilo ustanovljeno že leta 1912 in skozi hude čase prve in druge svetovne vojne vztrajalo do danes aktivno in vse bolj vztrajno za nego slovenske kulture in medsebojno razumevanje obeh koroških narodnosti.

Ob koncu pa predstavljajo dijaki »fenomen«, ki ga je raziskoval pred leti že Albert Reiterer v študiji »Doktor und Bauer«, v kateri je ugotovil, da so koroški Slovenci nadpovprečno dobro zastopani v skupini visokoizobraženih in v skupini kmetov. Dijaki Slovenske gimnazije so naredili statistiko maturantov in maturantk iz Bilčovsa in ugotovili, da zgoraj imenovani »fenomen« velja tudi za občino Bilčovs.

Projekte, kjer učenci sami raziskujejo zgodovino, politiko in aktualne probleme slovenskih oz. dvojezičnih občin, je treba vse bolj podpirati, ker poleg pedagoške in informativne vrednote učenci profitirajo tudi na socialni ravni.

K. W.

k & k center Šentjanž • SPZ

Razstave

Razstava Zorke L-Weiss: »Od začetkov do sedaj«

Etnološka razstava: »Odkruški koroške dediščine«.

Čas: do 9. septembra 1995 (torek, četrtek, sobota od 18. do 20. ure in sredo, petek od 9. do 12. ure).

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 27. 7.

18.10 Rož – Podjuna – Zila

Petek, 28. 7.

18.10 Kulturna obzorja

Sobota, 29. 7.

18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 30. 7.

6.30 Dobro jutro na Koroškem

18.00 Za vesel konec tedna

Ponedeljek, 31. 7.

18.10 Škocijan: primer zamolčane dvojezičnosti v turizmu

Torek, 1. 8.

18.10 Partnerski magacin

Sreda, 2. 8.

18.10 Domači zbori
21.04 Glasbena oddaja

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 23. 7.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 24. 7.

17.20 TV SLO 1

■ Za samozavestnejšo uporabo slovenščine v vseh pogovornih položajih: »Jezikovne počitnice v Novem mestu«.

■ »Dežela ob Dravi / Land an der Drau« – samostan v Dobrli vasi je postal kraj srečanja.

■ SAK – Maribor: slovenski drugoligaš na preizkušnji z v evropskem pokalu prekaljenim moštvom.

■ Iz potrebe po rekreaciji: Eni hodijo v hribe, drugi pa v vedno večjem številu tudi na divje vode.

■ TOUR '95: Naravne lepote pri nas in pri sosedih.

■ »Nmač čiez jizaro« v imenitni izvedbi Slovenskega okteta.

Pojasnilo v lastni zadevi

V tej številki SV smo predvidevali intervju z designiranim predsednikom Narodnega sveta koroških Slovencev Nantijem Olipom. Iz nam neznanih razlogov in brez kakršnega pojasnila Nantija Olipa ni bilo na zmenjeni pogovor.

Uredništvo

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek muenj izdajatelj in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

ŽELEZNA KAPLA

Tradicionalna »Poletna noč«

Prvo soboto v počitnicah je Slovensko prosvetno društvo »Zarja« vabilo na tradicionalno »Poletno noč«. Tokrat so si društveniki izbrali pravi datum, saj je bilo vreme kot nalašč za veselico na prostem. Tako je skrbno pripravljen prostor pred občinskim kopališčem v Železni Kapli privabil ogromno ljudi, ki so se ob zvokih ansambla »Melos« iz Slovenije povsedevali do zgodnjih jutranjih ur. Domači prosvetaši pa so obiskovalcem pripravili res vse, kar človek potrebuje za nekaj ur sproščenosti in zabave: lepo okrašene lesene ute, dva posebna šotorčka, gladko plesišče, jedila na žaru, dobro in osvežujočo kapljico, domače krape s kavo, bogat srečolov, uganjanje in polnočni vložek z latinsko-ameriški plesi, ki sta jih za-

plesala Sašo in Daša iz Ljubljane. V tem veselem vrvežu so se očitno dobro počutili tudi častni gostje župan občine Železna Kapla dr. P. Haderlapp, novi predsednik Narodnega sveta Nanti Olip, predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Gustav Brumnik in še drugi.

Seveda pa velja posebna zahvala vsem, ki so pomagali pripraviti in izpeljati to tradicionalno družabno prireditev in človek bi skoraj ne verjel, bilo jih je nad sedemdeset. Zahvaliti pa se hočemo tudi vsem, ki so nas podprli z darili za srečolov.

V zadnjih letih, ko vreme ni bilo preveč naklonjeno, smo društveniki razmišljali o drugih variantah »Poletne noči«. Letošnja »Poletna noč« pa nas je spet prepričala, da je ni lepše od tiste pod milim nebom.

p. b.

MePZ SPD »Srce« pod vodstvom Maria Podrečnika

DOBRILA VAS

Poletni koncert Dežela ob Dravi

Preteklo sredo je vabilo SPD Srce iz Dobrle vasi na vsakoletni koncert v lepo obnovljeni dobrolski samostan.

V imenu društva je predsednik mag. Štefan Kramer pozdravil goste od blizu in daleč, med njimi so bili tudi turisti, ki trenutno bivajo na južnem Koroškem, še posebej pa častne goste župana Dobrle vasi Josefa Pfeiferja, namestnico deželnega glavarja Reinhilde Altersberger, organizatorja letošnjih plebiscitnih praznovanj inž. Seppa Pruggerja, predsednika NSKS dr. Matevža Grilca, vodjo frakcije EL Tineta Wastla in druge.

Letošnji koncert so oblikovali mešani pevski zbor SPD Srce pod vodstvom mladega dirigenta Maria Podrečnika, Koroška vojaška godba z dirigentom Sigismundom Seidlom in Vokalni kvartet iz Velikovca. Krasni zvoki in lepe melodije vojaške godbe – predvajali so skladbe koroških in medna-

rodno znanih skladateljev – ter nežni in intuitivni glasovi pevki in pevcev, čudovita akustika in topla poletna noč so očarali številne poslušalce. Spored je popestril Drago Valentini, ki je predvajal občutene koroške motive na platno ob spremljavi vojaške godbe.

Dvojezično sta povezovala mag. L. Sturm in dr. S. Keber.

Dobrla vas: Razstava

Na večer poletnega koncerta je bila v galeriji dobrolskega samostana otvoritev razstave mladega južnokoroškega umetnika Draga Valentinija. Umetnik se bavi s strukturalno fotografijo, motivi pa so povsem domači. Razstavo si lahko ogledate do 23. 7. 95

M. S.

Na Zgornjih Jezercih nad Vrbo je v nedeljo, 16. 7. 1995 v krogu svojih otrok, zetov, snah in vnukov slavila Ana Lukan svojo 80-letnico. Slavljenki želimo zadovoljstva in sreče in da bi še dolgo čila in zdrava kot doslej gospodarila na Tomaževi kmetiji nad Vrbskim jezerom. Čestitkam se pridružuje Slovenski vestnik.

Kristi Marinjak

Na Kotu (občina Sele) je praznoval svoj 60. rojstni dan selski podžupan, znan kulturni in politični delavec, nekdanji predsednik Slovenskega planinskega društva Franci Kropivnik. Na mnoga leta, obilo zdravja in da bi še naprej aktivno sodeloval v našem družbenem življenju mu želi uredništvo Slovenskega vestnika!

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Vsaki vasi svoj bordel!

piše dr. Štefka Vavti

Kako »bolan« in nezrel je naš (= v naši družbi) odnos do spolnosti, o tem ne priča le pomladanska diskusija, ki se je vnela okrog Groerja in je prizadela širše kroge katoliške cerkve (o tem sem že pisala). Diskusija (in razjasnitve okrog nje) pa je pokazala, kakšne »cvetke« zrastejo, če bistven del človeka – pri tem mislim na spolnost – zatiramo in izrinjamo.

»Bolani« odnos do te teme pa se kaže tudi tam, kjer ne znamo upoštevati »zasebnosti«, intimne in privatne sfere posameznika, tam, kjer bijemo povsem nepotrebne boje na – tako menim jaz – »napačnih« frontah.

Ne bom več pogrevala stare župe, teme, ki se je nedavno tega pojavila v »naših« slovenskih medijih, saj je že sama po sebi sramotno spričevalo nezrelosti. Ne vem, ali je to tipičen slovenski problem? Morda je problem slovenskega nacionalizma: Iz svojih gimnazijskih let se spominjam izjave, ki je zvenela nekako takole: Slovenci naj bi imeli čimveč otrok, tako da narod ne bi »izumrl«!

Prepričana sem, da je takšno mišljenje v ozadju omenjene diskusije.

Zaradi nacionalizma je slovenski narod v preteklosti že dovolj trpel, tako da prav nam zdaj ne bi bilo treba »trobiti v isti rog«!

To pa je samo en aspekt problema. Anonimne pisce, ki se spotikajo nad kolumnistkami in jih skušajo zadeti nekje pod pasom, najdemo tudi pri dnevniki in v nemškem jeziku ...

Vprašam se torej, kakšna je fantazija človeka, ki žensko spravi v bližino »bordela«, samo ker ima le-ta v svojem besednem zakladu tudi besedo »seks«?

Kakšen je njegov odnos do realnosti? Kaj je zanj seks? Ga živi? Potrebuje bordel?

Vse te diskusije in reakcije naših bralcev me potrjujejo edino v tem, da bo treba pisati še več o seksu.

Vprašam pa se, ali se spleta objavljati anonimna pisma s takšno vsebino? Ali Slovenski vestnik piscu z objavo ne daje več vrednosti in pomembnosti, kakor jo njegovo »krecanje« dejansko zasluži.

Pismi bralcev

17. MALI SRPAN 1995

Malo nekaj v pojasnilo

1. Od srca mi je žal zaradi vseh premišljeno in nepremišljeno žaljivih besed, ki jih je (bilo) treba brati zadnje tedne v koroškem slovenskem časopisju.
2. Odgovarjam za tisto, kar sem storil oziroma kar sem zakrivil.
3. Za primer, da sem kaj zakrivil, se oprostam.
4. Kdo je Frložev Luka? V resnici nikoli ni živel, kot lik pa je star okoli 70 (sedemdeset) let; pri Frložu je bilo v Dobrli vasi. Za Frložovega Lukana, ki se v Našem tedniku že več ko poldrugo leto redno oglašja iz domače vasi, dela več ljudi. Imen ne bom povedal. Tudi v nekaterih drugih časopisih se oglašajo podobni originali.
5. Frložev Luka ne bo utihnil.
6. Ne bom se spustil na raven tistih, ki so me obsuli z raznimi nadevki.
7. Jeze ni.
8. Imam svoj ponos. Imam svojo čast. Znal ju bom braniti.

Jože Wakounig

... udeležba visokih cerkvenih in političnih krogov ...

V NT številka 25, z dne 23. 6. 1995 stran 10 pa še jedrate besede celovškega škofa Kapellarija: »Naj bo še danes človek človeku volk, ali moramo kot kristjani drug drugemu odpustiti?« Dobro. To so besede celovškega škofa, in to je »n'ja rijč«. Če pa že govori o volku v človeku in o odpustitvi, naj mi bo dovoljeno konkretno vprašanje škofu. Kdaj bo spet viden slovenski napis v kotmirski farni cerkvi, katerega so kotmirski nacisti po napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 »pobajali«? Če pa ne ve, za kaj gre, naj pa malo prelišta

korespondenco med ordinariatom in menoj. Če ga je strah pred volki z Ulrichsberga, naj pomisli, kaj on na Koroškem predstavlja. Dalje, še besede dr. Velikonja, ko pravi zgubili smo vse, našo domovino, domačo kulturo, svojo državo Splošno je pa znano, da je bila Jugoslavija naša domovina, ki so jo aprila 1941 Nemci in Italijani napadli. Naj ga bo vsaj toliko v hlačah in naj pove, ali so domovino – svojo državo izgubili leta 1941 ali 1945?

Pa še nekaj k besedam pokojnega prof. Bajuka, ki jih je prebral »druga priča« dr. France Vrbinc, ko med drugim pravi »... da so zavezniki izročili cvet slovenskega moškega prebivalstva sovražniku.« Rad bi zvedel, kdo je z Italijani paktiral? Od koga so dobili, od vaških straž do belih, flinte, da so se lahko borili proti sovražniku? Če so pa te priče že tak' modre, bi jih rad pobaral, kdo pa je bil vaš sovražnik – partizani ali Italijani? Septembra leta 1943 so Italijani vendar kapitulirali in cvet slovenskega moškega prebivalstva se je takoj klanjal novemu gospodarju. Zakaj je ta cvet prisegal Hitlerju? Obstaja tudi slika Rupnik – Rožman – Rösener. Na Koroškem je ordinariat krške škofije pregnal slovenske duhovnike, v Ljubljanski škofiji pa se je (naš) rojak škof Rožman ob prisegi postavil zraven Rösenerja.

Naj pride na vrsto še glavni govornik, ki zna tako dobro ljudi »farbat«: »Žal deloma vetrinjska tragedija še traja, ker 'mnogi' še niso pripravljeni za spravo in pravičnost.« Njega kot kristjana in Korošca pa prosim, naj razloži, kaj hoče povedati z besedo »mnogi«? Naj pomisli, kdaj se je začelo premirje, kakšni so bili pogoji tega in kaj je bilo zagroženo tistim, ki se tega ne bi držali?

II. ZVEZNA LIGA

SAK sredi priprav

Albanska igralca pri SAK

Ulix Kotrri in Edi Martini, dva mlada napadalca, ki sta igrala pri albanskem klubu Tirana, sta podpisala pogodbo pri SAK in se tudi že v prvih pripravljalnih tekmah izkazala kot borbeni in tehnično izvrstna igralca.

Trener dr. Ramšak je navdušen nad novima igralcema, ker pravi, da sta mlada in perspektivna.

Prav tako je za SAK podpisal napadalec Olimpije Ljubljana Zoran Ubavič, ki je pravi goleador, saj je v Ljubljani dosegel vedno precej golov.

S tem ima SAK svoj kontingent legionarjev izkoriščen, še

več, igrati smeta itak samo dva. In s tem je jasno, da Rade Savič in Valdi Sumberac, ki sta za SAK vsekakor veliko storila, nimata več prostora v novi ekipi. Sumberac je že podpisal, kakor smo tik pred zaključkom uredniškega roka izvedeli, pogodbo z VSV Beljak. Tudi tam mu želimo veliko uspeha!

Edi Martini

Ulix Kotrri

Igralci SAK pridno trenirajo

SAK - Celje 2:2 (1:1)

SAK: Preschern (37. Wastian), Velik, Zankl (46. F. Sadjak), A. Sadjak, M. Sadjak (46. Sumberac), Wuntschek (46. Opre-

snig), Wölbl (46. Martini), Smid (46. Eberhard), Kotrri, Petschenig, Ubavič.

Gola za SAK: Velik (44., enajstmetrovka), Martini (90.)

Že v prvi prijateljski tekmi proti slovenskemu prvoligašu so se igralci SAK dobro odrezali, trener SAK dr. Ramšak je imel priložnost preizkusiti vse

igralce, ki trenutno trenirajo pri SAK.

Predvsem oba albanska igralca sta se pokazala s svoje najboljše strani in že navdušila gledalce. Ediju Martiniju je uspelo v 90. minuti z lepim solonapadom rezultat izenačiti. Prvi gol pa je dal iz enajstmetrovke Marjan Velik.

SAK na Rebrci

Tudi letos se je trener dr. Ramšak s svojo ekipo podal na Rebrco, kjer imajo intenzivne priprave še do sobote, 22. julija. Tu vsako leto najdejo idealne pogoje glede bivanjskih prostorov in prehrane, saj jih župnik Poldej Zunder in gospa Anica Fugger vsekakor razvaja.

Nogometni praznik v Bilčovsu

Otvoritev obnovljenega nogometnega igrišča SK Rož - Sturm Graz v nedeljo, 23. 7. 95, ob 10. 30

Thomas Wuntschek

SAK II in mestni pokal

Mlado moštvo trenerja Miha Kreutza se je pretekli teden udeležilo tekmovanja za celovski mestni pokal, kjer pa rezultati sami niso bili tako pomembni. Moštvo je še v pripravi, mladi igralci pa so imeli možnost, da so se nekoliko uigrali in privadili tekmovalni atmosferi.

ŠAHOVSKE VESTI

Anton Müllneritsch koroški prvak 1995

Bivši igralec šahovskega kluba Bekštanj Anton Müllneritsch (Elo 2158) je presenetljivo osvojil naslov koroškega prvaka v šahu. Na odprtem turnirju v Ferndorfu je s 7,5 točkami iz devetih partij zmagal pred velikima favoritoma Egonom Reichmannom (Elo 2306) in Fide-mojstrom Guidom Kaspretom (Elo 2283). 15. mesto s petimi točkami je osvojil ravnatelj Pepi Gallob (Bekštanj), bivši igralec SŠZ Alojz Gallob pa je dosegel 33. mesto.

Elo-lista: Cuderman pred Kovačem - Dunja Lukan šesta!

Pravkar je izšla nova Elo-lista za koroške šahiste. V ekipi Slovenske športne zveze/Carimpex na prvih petih deskah ni prišlo do nikakršnih sprememb. Cuderman je uspešno ubranil prvo desko, sledita pa Kovač in Hattenberger. Največ Elo-točk je pridobila 17-letna šahistka Dunja Lukan, ki se je z visokim ratingom 1813 Elo ne le prebila na šesto desko v prvi ekipi SŠZ, temveč tudi med najboljše

šahistke na Koroškem nasploh.)

Lestvica SŠZ (v oklepaju razlika k zadnjemu ratingu): 1. dr. Vinko Cuderman 2147 (-2), 2. Silvo Kovač 2134 (0), 3. Arnold Hattenberger 2024 (+15), 4. Gorazd Živkovič 1921 (+41), 5. dr. Joži Amrusch 1832 (-1), 6. Dunja Lukan 1813 (+89), 7. Franc Kolter 1757 (-10), 8. Rupert Reichmann 1696 (0), 9. Ivko Ferm 1660 (+34), 10. Aleksander Lukan 1655 (-17).

I. L.

Kresovanje na Žamanjah

Kresovanje je svojčas bilo med koroškimi Slovenci zelo priljubljen običaj. Ni še toliko let nazaj, ko so okoli kresa ali pa v spomin svetima bratoma Cirilu in Metodu po bližnjih in daljnih vrhovih koroških gora goreli številni kresovi. Zadnje čase pa teh ognjev skoraj ni več, kot bi se jih sramovali ali pa celo bali. Hvalevredna izjema v tej brezbriznosti je SPD »Vinko Poljanec«, ki vsako leto organizira na Žamanjah kresovanje s polno veselico. Da zagona in navdušenja druženikov niti najhujši nalivi ne zmorejo utišati, so Škocjanarji letos prav pose-

bej dokazali. Čeprav je deževalo, so na Tedlnovi njivi skupaj nanosili kres in postavili šotor za veselico. Prireditev, ki so se je udeležili domačini in turisti v zelo velikem številu, je pokazala, da pogum velja in se splača. Navzoče sta pozdravila moški zbor »Vinko Poljanec« pod vodstvom Franca Starza in dekliški zbor KD »Škocjan«, vodi Helka Mlinar. Ko se je dan čisto obesil, je zaplapolal kres in okoli njega se je zgrnila vsa množica, otroci pa so zaplesali in razposajeno skakali.

wafra

ALPETOUR IMPORT - EXPORT

Iščemo komercialista ali tajnico za importno-eksportni oddelek naše firme v Pliберку!

Pogoji:

- srednja ali višja ekonomska izobrazba ali praksa v tej stroki
 - aktivno znanje slovenskega in angleškega jezika
 - EDV znanje
 - pripravljenost za dinamično samostojno delo
- Pisne prijave z življenjepisom in spričevali pošljite na naš naslov:

Alpetour GmbH Import-Export, Lastenstraße 6 A-9150 Pliberk/Bleiburg, (tel.: 04235/3704 ali 3131-11)

Domačine in turiste je privlačil nakajmetrski plamen kresa na Žamanjah